

OPTimal strategies to retAIN and re-use water and nutrients in small agricultural catchments across different soil-climatic regions in Europe

Optimális megoldások kidolgozása a tápanyagok megőrzésére és vízvisszatartásra mezőgazdasági kisvízgyűjtőkön, Európa különböző talaj-klimatológiai régióiban

Molnár Péter (OVF)

Szabó (Tóth) Brigitta (ELKH ATK Talajtani Intézet)

Ez a projekt az Európai Unió Horizon 2020 kutatási és innovációs program alapján részesül támogatásban a 862756. számú támogatási megállapodás értelmében.

OPTAIN résztvevők – ELKH ATK Talajtani Intézet

Dr. Tóth (Szabó) Brigitta (intézeti koordinátor, adatharmonizáció, becslési eljárások, ATK mintaterületek)

toth.brigitta@atk.hu

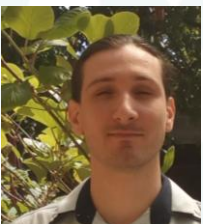
Dr. Horel Ágota (ATK mintaterület vezető, modellezés)

horel.agota@atk.hu

Dr. Gelybó Györgyi (klímamodellek, ATK mintaterületek)

gelybo.gyorgyi@atk.hu

Braun Péter (vízgyűjtő szintű modellezés)

braun.peter@atk.hu

Dr. Mészáros János (adatharmonizáció, becslési eljárások, távérzékelte adatok)

meszaros.janos@atk.hu

Czelnai Levente (szelvénytű modellezés)

czelnai.levente@atk.hu

Dr. Farkas-Iványi Kinga (szakpolitika, kommunikáció, disszemináció)

farkas-ivanyi.kinga@atk.hu

Kassai Piroska (adatharmonizáció, ATK mintaterületek)

kassai.piroska@atk.hu

OPTAIN résztvevők – Országos Vízügyi Főigazgatóság

Molnár Péter
(OVF mintaterület vezető)
molnar.peter@ovf.hu

Dr. Kása Ilona
kasa.ilona@ovf.hu

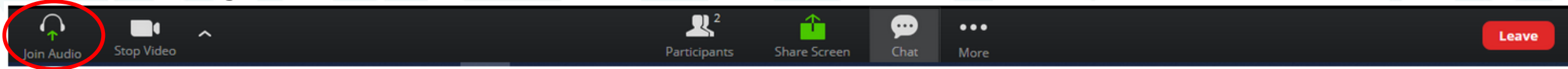
Dr. Forró-Rózsa Eszter
forro.rozsa.eszter@ovf.hu

Kónya Ildikó
konya.ildiko@ovf.hu

Zoom funkciók használata

Mikrofon és hangszórók aktiválása:

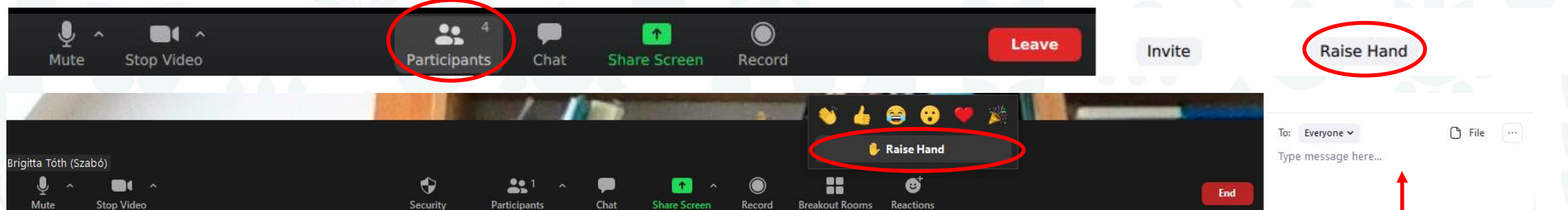
Mikrofon némítása:

Szöveggküldő felület megjelenítése:

Jelentkezés:

Ha nem látják a jelentkezés funkciót, akkor kérjük, hogy a chat felületre írjanak be egy J betűt.

OPTAIN projekt rövid bemutatása

Általános projekt információ

OPTAIN

EU Horizon 2020 kutatási és innovációs program

Felhívás: H2020-SFS-2018-2020 (Sustainable Food Security)

Költségvetés: 7 M EUR

Időtartam: 5 év (2020. szeptembertől)

Vezető partner: Helmholtz-Center for Environmental Research (Németország)

21 partner, 15 ország, 14 mintaterület

OPTAIN célok

Az OPTAIN felépítése

Optimális megoldások a víz és tápanyagok megőrzésére mezőgazdasági kisvízgyűjtőkön

- Természetes, kisléptékű vízvisszatartó intézkedések (NSWRM) elterjesztése, előnyeinek jobb megértése
- Együttműködés az érdekeltekkel, különösen a helyi szereplőkkel

olyan hatékony intézkedések azonosítása a mintaterületeken, amelyek

- **segítik a szélsőséges időjárási jelenségekhez való alkalmazkodást, és**
- **csökkentik a mezőgazdasági vízfelhasználás és egyéb emberi és környezeti vízigények között fennálló konfliktusokat**

Projektfelépítés

WP1: Mintaterületek, érdekelt bevonása

WP2: Intézkedések, indikátorok

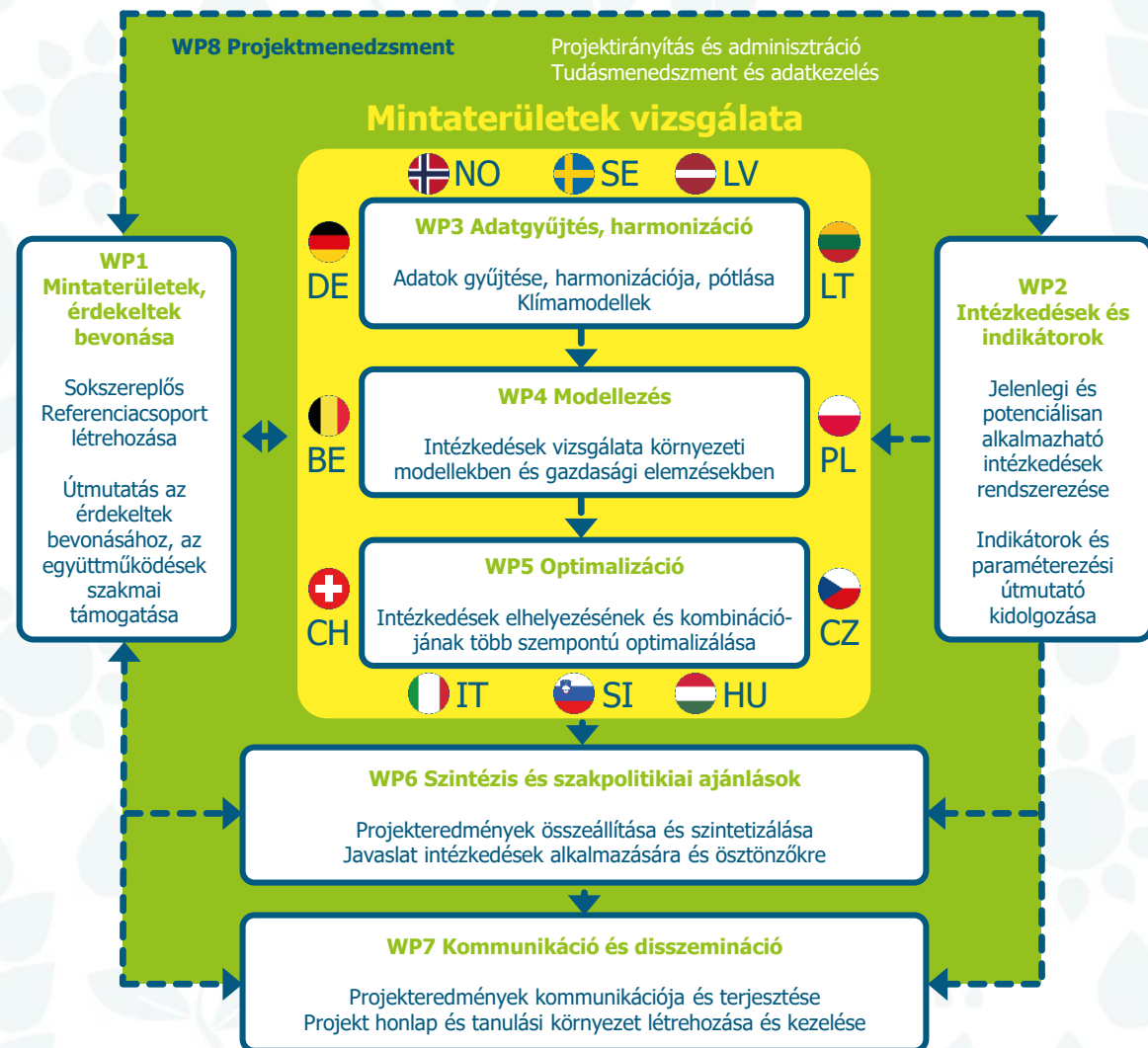
WP3: Adatgyűjtés, harmonizáció

WP4: Modellezés

WP5: Optimalizáció

WP6: Szintézis, politikai ajánlások

WP7: Kommunikáció, disszemináció

Elvárt eredmények

Helyi konfliktusok azonosítása

Mintaterületenként éghajlatváltozáshoz kapcsolódó víz- és tápanyag-gazdálkodási konfliktusok

Intézkedések katalógusa

Jelenleg is alkalmazott, illetve potenciálisan alkalmazható intézkedések, környezeti és gazdasági mutatók

Környezeti és társadalmi-gazdasági modellezés

Az intézkedések hatékonyságának modellezése jelenlegi és előrejelzett éghajlati körülmények között

Elvárt eredmények

Intézkedések végrehajtása

Mintaterületen az intézkedések kombinációinak és elhelyezésének optimalizálása

Szakpolitikai elemzés és ajánlások

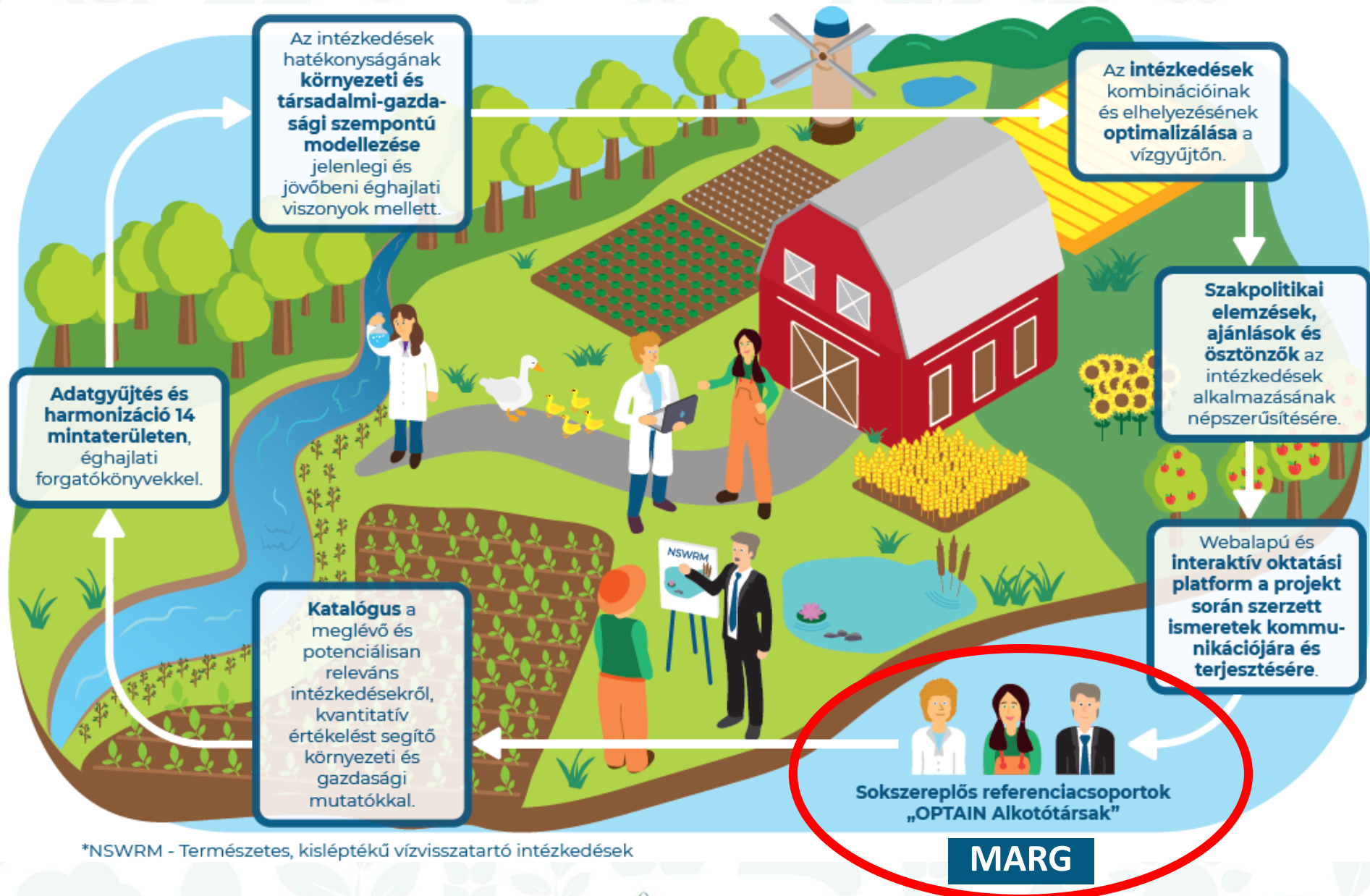
Ajánlások, ösztönzők az intézkedések előmozdítására

Webalapú és interaktív oktatási platform

A projekt ismereteinek kommunikációja és terjesztése, döntéstámogatás

OPTAIN folyamat

*NSWRM - Természetes, kisléptékű vízviszatarító intézkedések

Előnyök az érdekeltek számára

**Közreműködés,
illetve az
OPTAIN kutatás
befolyásolása**

**A mezőgazdasági
vízgyűjtő szintű
víz- és
tápanyagkezelés
javítását célzó új
stratégiák
megismerése**

**Gazdák,
szaktanácsadók,
döntéshozók közötti
párbeszéd,
agrárpolitikai
keretrendszer
befolyásolása**

**Tapasztalatcsere a
többi érdekelttel a
szélsőséges
eseményekhez való
jobb alkalmazkodás
érdekében**

Eddigi feladatok

A projektben érdekelték azonosítása

Meglévő és potenciálisan alkalmazható intézkedések felmérése mintaterületenként

Mintaterületenkénti kérdőív – Problémák, kihívások, mezőgazdaság és mezőgazdasági vízhasználat

Kommunikációs anyagok: tájékoztató, weblap

The infographic is divided into two main sections: 'MINTATERÜLETI INFORMÁCIÓK' (Mintaterületi információk) and 'PROJEKT INFORMÁCIÓ' (Projekt információ). The left side features a map of Hungary with a highlighted area in the south, titled 'Kebele-patak vízgyűjtője'. Below this is a legend for land use types and a text box providing general information about the Kebele-patak catchment area, including its size (209 km²), location, and agricultural characteristics. The right side features a map of Europe with a legend for biogeographical regions (Boreális, Kontinentális, Pannon, Egyéb) and a list of project partners. It also includes contact information for the coordinator, Prof. Dr. Mihály Vék, and a QR code for more information.

The screenshot shows the OPTAIN website interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'Legal notice', 'Partner's platform', 'Newsletter', and 'Contact us'. The main header features the OPTAIN logo and a search icon. Below the header, there are navigation links for 'News', 'About', 'Media center', and 'Case studies and Actors involvement'. The main content area displays a large photograph of a river flowing through a green landscape with stone-lined banks.

www.optain.eu

Hazai mintaterületek

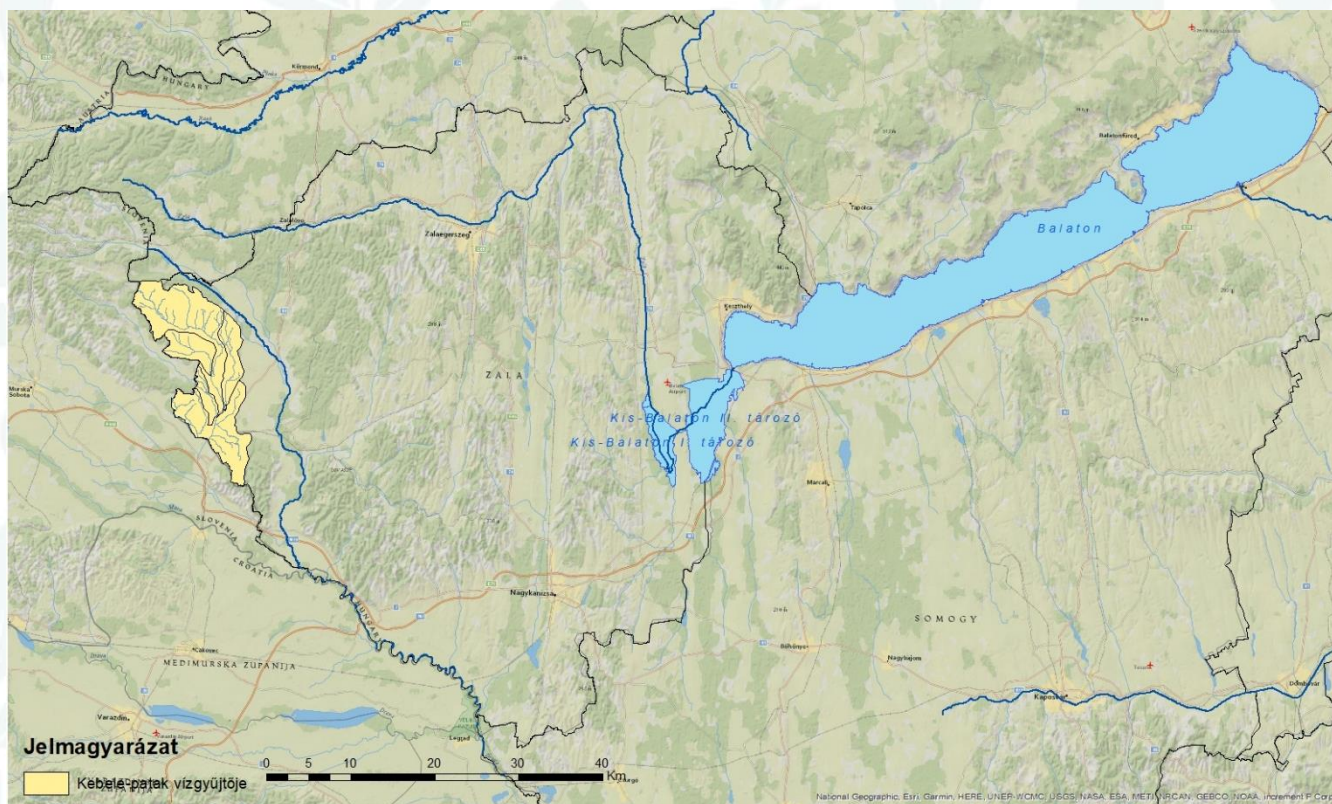

Hazai mintaterületek – Országos Vízügyi Főigazgatóság

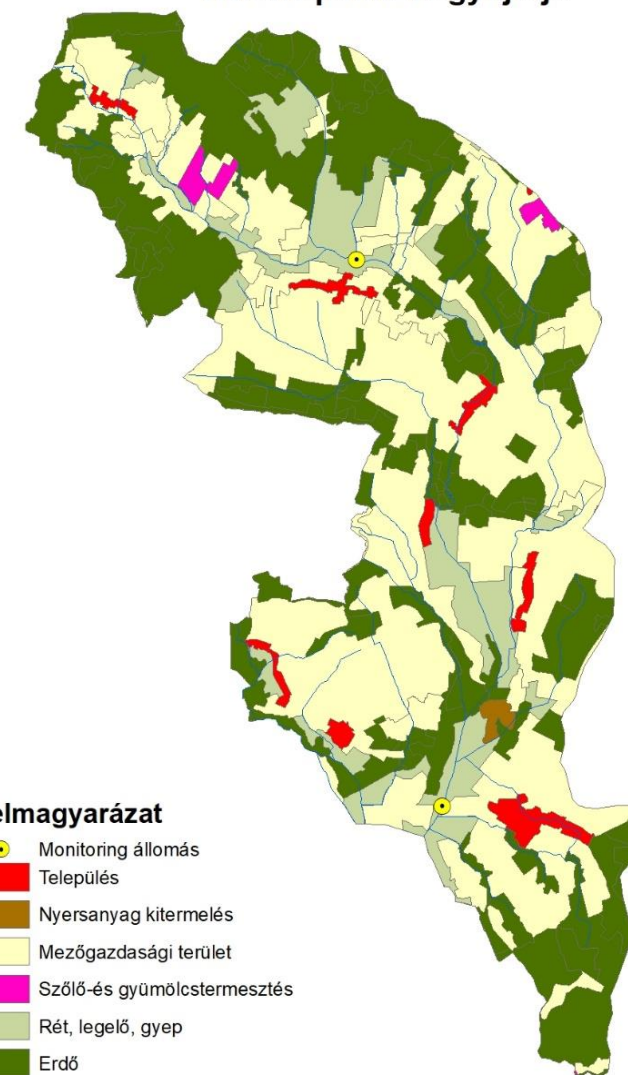
Mintaterület felelős: OVF

ATK TAKI, mint együttműködő

Kebele-patak vízgyűjtője

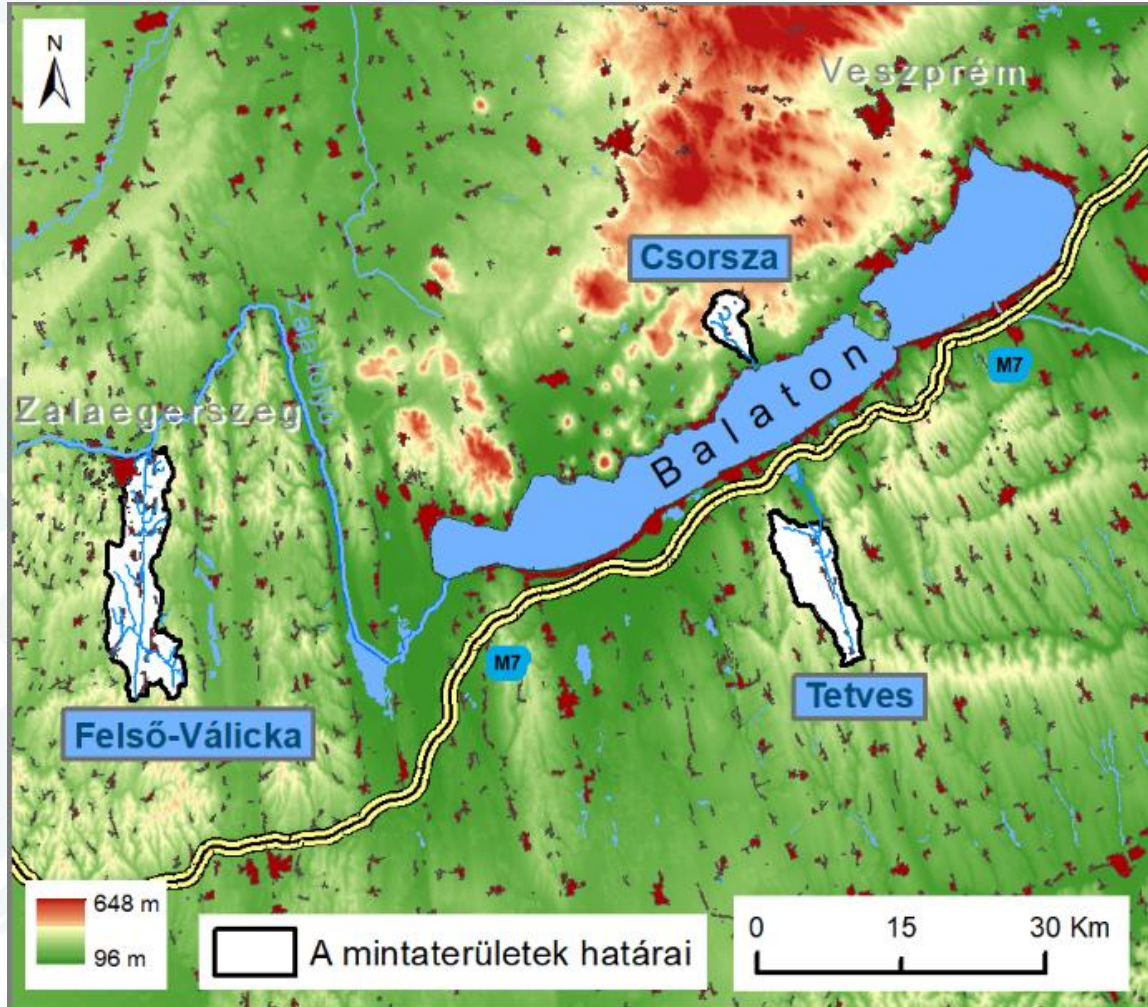
Kebele-patak vízgyűjtője

0 0,5 1 2 3 4 Kilometers

Hazai mintaterületek – ELKH ATK Talajtani Intézet

Mintaterület felelős: ATK Talajtani Intézet
OVF, mint érdekelt fél

- 1. Csorsza-patak vízgyűjtője**
- 2. Felső-Válicka patak vízgyűjtője**
- 3. Tetves-patak vízgyűjtője**

Mindhárom vízgyűjtőn meghatározó a mezőgazdasági művelés.

Környezeti és természeti állapotuk hatással van a térség turisztikai és gazdasági potenciáljára.

Természetes, kisléptékű vízvisszatartó intézkedések

Terminológia

**Természetes, kisléptékű
víz visszatartó intézkedések**

**Angolul: NSWRM - Natural/Small Water
Retention Measures**

- Az NSWRM olyan többfunkciós intézkedések összessége, mely természetes eszközöket használ a víz és a tápanyagok vízgyűjtő szintű kezelésére.
- Olyan műszaki megoldásokat és intézkedéseket tartalmaz, melyek pozitívan befolyásolják a mezőgazdasági termelés vízfelhasználásának hatékonyságát.

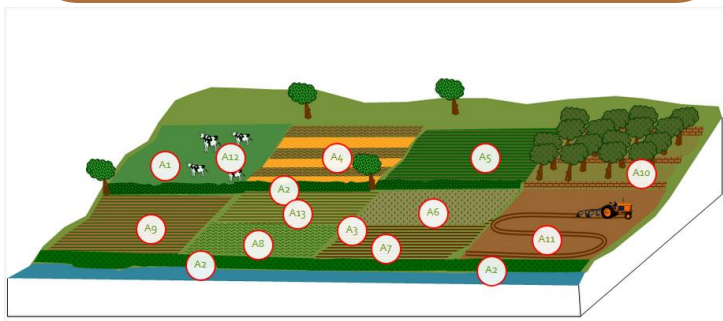

Természetes, kisléptékű vízvisszatartó intézkedések típusai

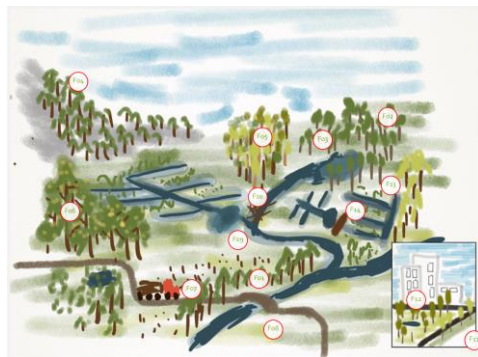
Az NWRM katalógust vesszük alapul (Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatóság (DGENV) által finanszírozott projekt eredménye):

<http://nwrp.eu/>

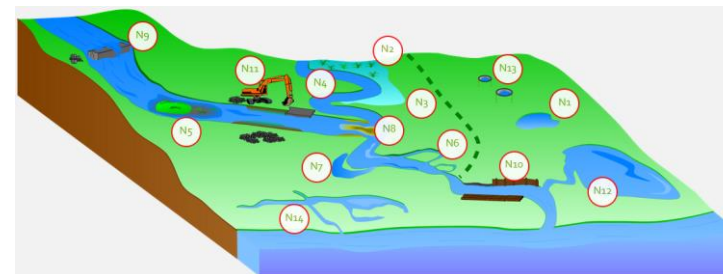
MEZŐGAZDASÁGI

ERDÉSZETI

HIDROMORFOLÓGIAI

- A vízvisszatartás elősegítésével a vízgyűjtő vízháztartásának javítása.
- Tápanyag visszatartás elősegítése.
- Talajerózió elleni védelem.
- Diffúz szennyezés mérséklése, ezáltal a vizek és élőhelyek védelme.

Mezőgazdasági intézkedések

Talajvédő növény-sávok

Sávos vetés

Teraszos művelés

Vetésforgó

Köztes vetés

Legelő állatállomány
sűrűségének csökkentése

Talajművelés elhagyásával végzett növényterm.

Mezőgazdasági intézkedések

Korai vetés

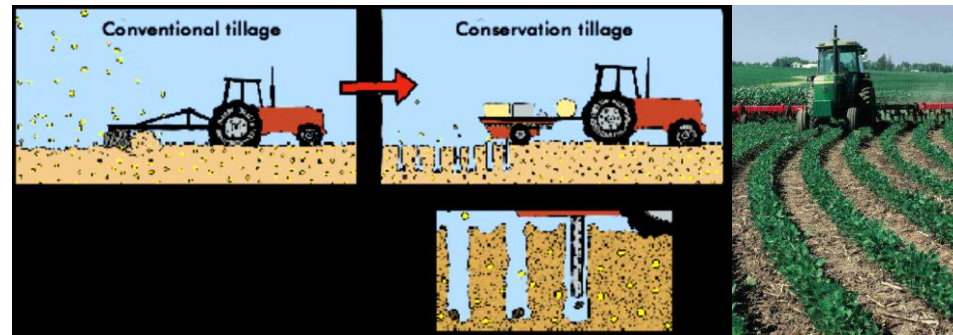
Rétek és legelők

Talajtakaró növény

Csökkentett menetszám

Csökkentett talajművelés

Mulcsozás

Erdészeti intézkedések

Területhasználat váltás

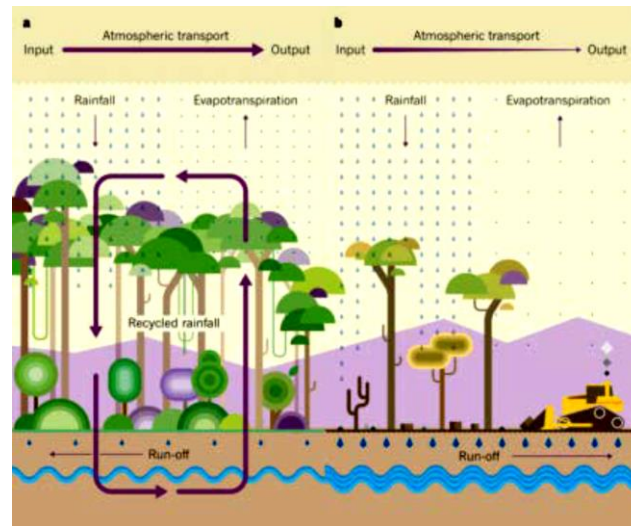
Összefüggő erdőborítás

Üledékfogó tavak

Partmenti erdősávok

Csapadék visszatartását célzó erdősítés

Járműhasználat vízminőséget érintő és talajkímélő szabályozása

Erdészeti intézkedések

Vízgyűjtők erdősítése

Utak vízfolyások feletti megfelelő átvezetése

Erdők fenntartása és helyreállítása
forrásvidékeknél

Lefolyáscsökkentő
létesítmények

Durva fatörmelék

Hidromorfológiai intézkedések

Árterek helyreállítása és kezelése

Meanderezés visszaállítása

Mederanyag helyreállítása

Vízfolyások medrének természetközelivé tétele

Holtágak és hasonló funkciójú vízfolyások helyreállítása

Tavak helyreállítása

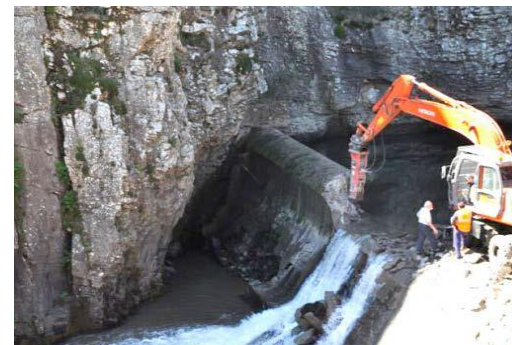
Hidromorfológiai intézkedések

Vizes élőhelyek helyreállítása

Időszakos vízfolyások visszakapcsolása és helyreállítása

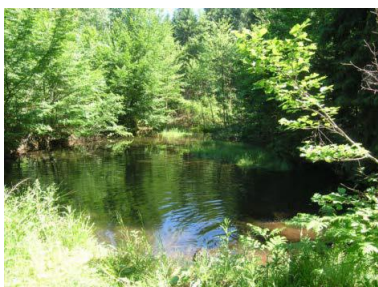
Gátak és egyéb hosszanti akadályok eltávolítása

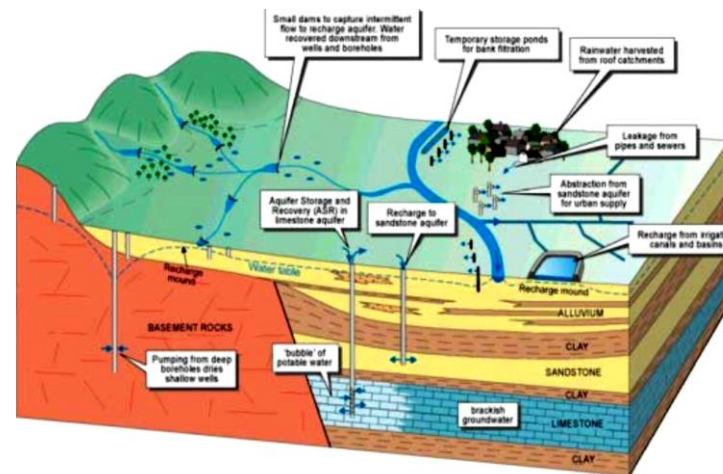
Művi partfal eltávolítása

Folyópartok természetes stabilizálása

Záportározó medencék és tavak

Felszín alatti vízbe történő természetes beszivárgás helyreállítása

**Intézkedések
elhelyezésének
és
kombinációinak
optimalizálása**

Az intézkedések megfelelő kombinációjának meghatározása és elhelyezése összetett feladat, amihez figyelembe kell venni az adott vízgyűjtő:

- környezeti jellegzetességeit,
- földhasználati és
- vízgazdálkodási jellemzőit,

valamint

- a helyi szereplők víz és tápanyagmegtartással, és újrafelhasználással kapcsolatos szükségleteit és észrevételeit.

Intézkedések véleményezésének első eredménye

Véleményezésben figyelembe vett szempontok:

- Víz- és tápanyag visszatartó intézkedés neve, megvalósítás állapota
- Az intézkedés legfőbb célja
- A technológia erősségei/előnyei, gyengeségei/hátrányai
- Költség/haszon: rövid és hosszú távon
- Helyszíni (on-site) és távolabb jelentkező (off-site) hatások
- Támogatások és egyéb segítség rendelkezésre áll az intézkedés kapcsán?
- Az intézkedés elterjedésének lehetősége, kivitelezhetősége/alkalmazhatósága

Intézkedések véleményezésének első eredménye

Country	Case Study Name	Biogeographical Region	Locally used name	Name of the NSWRM	NWRM group	Implementation status	Land use type
Hungary	Tetves	Pannonian	vetésforgó	crop rotation	A03 Crop rotation	Existing Measure	Annual Cropping
Hungary	Tetves	Pannonian	mélyen gyökerező növények	deep rooted crops	not specified in nwrn.eu	Existing Measure	Annual Cropping
Hungary	Tetves	Pannonian	talajtakaró növények	catch crops	A08 Green cover	Potentially suitable Measure	Annual Cropping
Hungary	Tetves	Pannonian	csökkentett talajművelés	min-till	A07 Low till agriculture	Existing Measure	Annual Cropping
Hungary	Tetves	Pannonian	mulcshagyás	Permanent soil cover/Removing less vegetation cover	A13 Mulching	Existing Measure	Annual Cropping
Hungary	Tetves	Pannonian	menetszám csökkentés	reduced traffic	A11 Controlled traffic farming	Existing Measure	Annual Cropping
Hungary	Tetves	Pannonian	sávós vetés a szintvonalak mentén	Cross-slope measure	A04 Strip cropping along contours	Potentially suitable Measure	Annual Cropping
Hungary	Tetves	Pannonian	mélylazítás	deep ripping	not specified in nwrn.eu	Existing Measure	Annual Cropping
Hungary	Tetves	Pannonian	talajvédő növényesávok	buffer strips	A02 Buffer strips and hedges	Existing Measure	Annual cropping, Tree and shrub cropping
Hungary	Tetves	Pannonian	talajvédő növényesávok	forest riparian buffers	F01 Forest riparian buffers	Existing Measure	Tree and shrub cropping
Hungary	Tetves	Pannonian	művelési ág váltás (szántógyep, szántó-erdő, szántóvizes élőhely konverzió)	Land use change	F05 Land use conversion (but not for only forests)	Potentially suitable Measure	Annual Cropping

Értékelésben részt vettek:

- gazdálkodók – NAK együttműködésével,
- vízügyes szakemberek és
- agronómusok.

Gyakran alkalmazott intézkedések:

- vetésforgó
- talajvédő növényesávok
- patakmenti fás vegetáció megőrzése
- sávós vetés a szintvonalak mentén
- mulcsozás
- rétek és legelők
- csökkentett talajművelés
- korai vetés

Intézkedések vizsgálatához kapcsolódó együttműködési lehetőségek

- Részvétel a jelenleg használatban lévő intézkedések értékelésében.
- Tapasztalat megosztása:
  - megvalósult hidromorfológiai intézkedésekről és
  - tervezett beavatkozásokról.
- Azon intézkedések kiválasztása, amiknek a vizsgálata fontos lenne a hidrológiai modellekben és a társadalmi-gazdasági elemzésekben

**Személyes találkozó,
vagy
egyéni konzultáció során**

Egyeztetés a résztvevőkkel

Téma: tápanyagmegtartó és vízvisszatartó intézkedések

Forma: feleletválasztós, interaktív kérdések és megbeszélés

Adatkezelési tájékoztató - <https://owncloud.atk.hu/index.php/s/87h86ektfNuI3UF>

Agrártudományi Kutatóközpont Talajtani Intézet (1022 Budapest, Herman Ottó út 15., "**Adatkezelő**"; a Kutatás vezetője és elérhetősége: Dr. Tóth Brigitta, toth.brigitta@atk.hu; az Adatkezelő adatvédelmi tisztviselője: dr. György András, andras.gyorgy@sbgk.hu)

Az Adatkezelő a "OPTAIN - Optimális megoldások kidolgozása a tápanyagok megőrzésére és vízvisszatartásra mezőgazdasági kisvízgyűjtőkön, Európa különböző talaj-klimatológiai régióiban" című kutatással ("**Kutatás**") együtt járó adatkezelés körülményeit az (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet ("**GDPR**") rendelkezéseivel összhangban határozta meg.

ADATKEZELÉS CÉLJA	A Kutatással együtt járó adatkezelés célja a Kutatás megszervezése, lefolytatása, illetve az eredményének álnevesített módon történő értékelése, tudományos megállapítások megfogalmazása. Az Adatkezelő és az adatkezelés címzettjei a tudományos publikációkban nem hoznak nyilvánosságra semmilyen személyes adatot.
ADATKEZELÉS JOGALAPJA	Az adatkezelés jogalapja az érintett hozzájárulása [GDPR 6. cikk (1) bekezdés a) pont]. A hozzájárulás megadása önkéntes. A hozzájárulás megtagadása vagy visszavonása esetén az érintettet semmilyen hátrányos következmény nem érheti. Az érintett az adatkezeléshez adott hozzájárulását bármikor, korlátozás és indokolás nélkül, ingyenesen visszavonhatja.
KEZELT ADATOK KÖRE	Az érintett neve és elérhetőségi adatai (telefonszám, email cím), gazdálkodással kapcsolatos adatok, egyes intézkedésekkel kapcsolatos vélemények, az érintetthez rendelt kódszám, az online kérdőívek, feladatok válaszai és az érintettre vonatkozó értékelés.
ADATKEZELÉS IDŐTARTAMA	Kutatás lezárására várhatóan 2025 augusztus + 5 év.
ADATTOVÁBBÍTÁS	Az Adatkezelő a kitöltött tesztek, kérdőíveket álnevesített formában megosztja az alábbi, a Kutatásban részt vevő intézményeknél dolgozó kutatókkal: Országos Vízügyi Főigazgatóság (molnar.peter@ovf.hu).

Az adatkezelési tájékoztatóban foglaltak elolvasást követően hozzájárulok ahhoz, hogy az Agrártudományi Kutatóközpont Talajtani Intézete a „*OPTAIN - Optimális megoldások kidolgozása a tápanyagok megőrzésére és vízvisszatartásra mezőgazdasági kisvízgyűjtőkön, Európa különböző talaj-klimatológiai régióiban*” című kutatási projekt során keletkező személyes adataimat kezeljék.

A nevem és e-mail címem megadásával hozzájárulásomat adom a személyes adataim kezeléséhez. A hozzájárulást bármikor, korlátozás és indokolás nélkül, ingyenesen visszavonhatom.

Környezeti és társadalmi-gazdasági hatások

Hidrológiai modellek

Vízgyűjtő szintű (SWAT+)

- vízhozam, vízminőség, növény-talaj-víz-tápanyag kölcsönhatások, hozam
- víz és tápanyagok oldalirányú mozgása

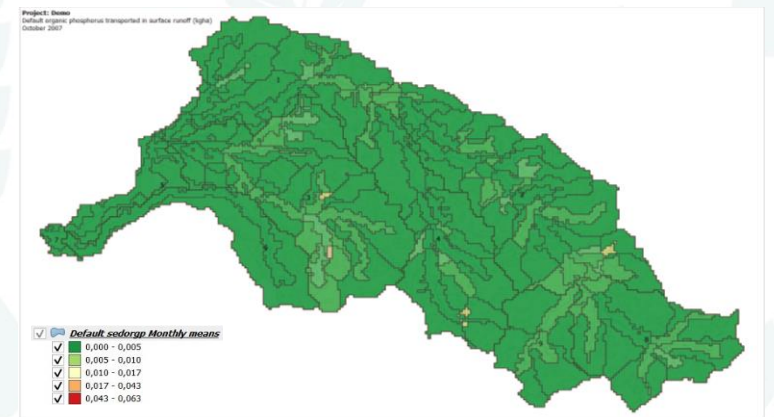
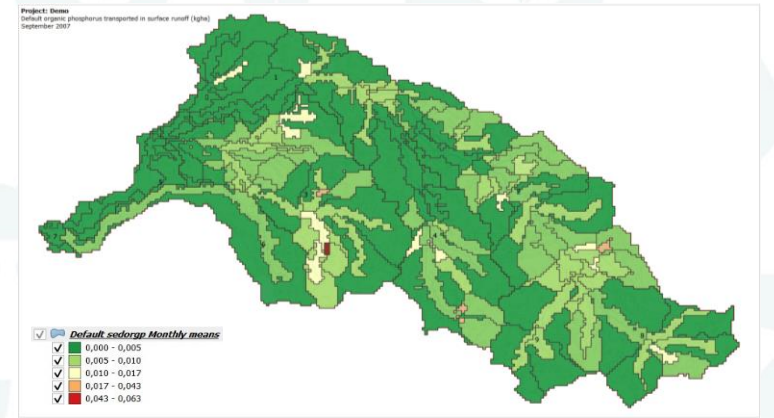
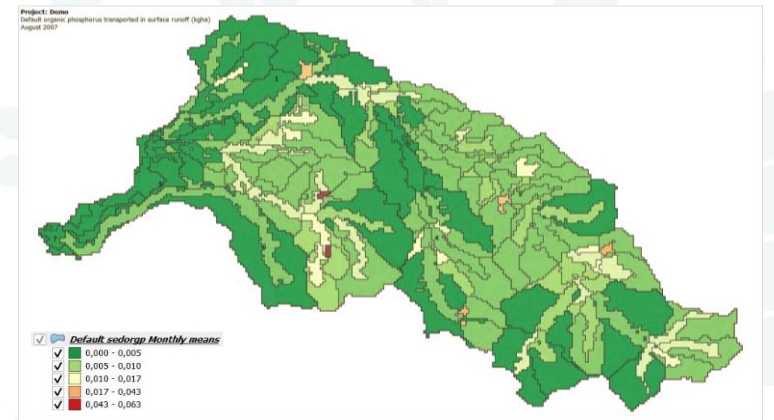
Szelvény/parcella szintű (SWAP, HYDRUS, CROPSYST)

- növény-talaj-víz-tápanyag kölcsönhatások, hozam
- SWAT+ eredmények keresztvalidálása, robosztusabb eredmények

Társadalmi-gazdasági elemzés

Vízgyűjtő és szelvény/parcella szinten (felmérés alapú)

- bruttó haszon, beruházási költségek, vízhasználathoz kapcsolódó költségmegtérülés

Szerves foszfor lemosódás időbeli és térbeli alakulása (kg/ha)

Köszönjük a figyelmet!

Molnár Péter:
molnar.peter@ovf.hu

Szabó (Tóth) Brigitta:
toth.brigitta@atk.hu

@H2020_OPTAIN

@H2020OPTAIN

WWW.OPTAIN.EU

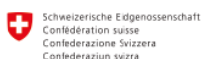
PARTNEREK

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI MILANO

Institute for Soil Sciences and Agricultural Chemistry
Centre for Agricultural Research

Federal Department of Economic Affairs
Education and research EAER
Agriscope

Swiss Confederation

UNIVERSITÄT
WIEN

Kmetijsko gozdarski zavod
MARIBOR

UNIVERZA V LJUBLJANI

GHENT
UNIVERSITY